

Zpráva ze zahraniční cesty

Konference LILAC 2013

(Librarians' Information Literacy Annual Conference)

25. - 27. 3. 2013

Ing. Blanka Jankovská

Cesta byla podpořena z prostředků komise IVIG a Univerzitní knihovny Pardubice.

Konferenci [LILAC 2013](#) (Librarians' Information Literacy Annual Conference) už po deváté pořádal [CILIP](#) (Chartered Institute of Library and Information Professionals), resp. jeho [Information Literacy Group](#). Tentokrát se konala na půdě [University of Manchester Library](#), ve dnech 25. až 27. března 2013.

Pro letošní rok byla vyhlášena následující témata:

- IL (information literacy) and employability
- IL and the digital future
- Transliteracy
- Future-proofing the IL practitioner
- Collaboration and partnerships
- Active learning and creative pedagogical approaches

LILAC pravidelně sestává ze tří hlavních hodinových přednášek, na kterých se sejdou všichni účastníci, a několika paralelních sekcí (prezentace či workshopy v rozsahu 30 – 60 minut). V Manchesteru bylo možno si vybrat z pěti sekcí a celkem tak absolvovat až 13 + 3 přednášky/prezentace/workshopy.

Jako „keynote speakers“ vystoupili [Steeve Wheeler](#) (Associate Professor of Learning Technologies, [Plymouth University](#)), [J. P. Rangaswami](#) (Chief Scientist, [Salesforce.com](#)) a [Irmgarda Kasinskaite-Buddeberg](#) (programme specialist, [UNESCO](#), Communication and Information Sector).

Sheila Webber (Sheffield University Information School): Developing profiles for the Information Literacy Professional

Sheila Webber představila nový projekt zaměřený na vývoj profilů pro informační profesionály. Projekt iniciovala Information Literacy Section IFLA a pod vedením S. Webber na něm spolupracuje několik informačních profesionálů z různých oborů a zemí. Jejich úkolem je zpracovat dokumenty (profily), které identifikují relevantní dovednosti, znalosti a přístupy. V českém prostředí by se dalo hovořit o popisech práce. Tyto profily by měly reflektovat různý kontext (národní, lingvistický, institucionální) a být tedy šité na míru skupinám informačních profesionálů působícím v odlišných prostředích/zemích/oborech. Tým spolupracuje online, sbírá zkušenosti a názory na lokálních konferencích, sociálních sítích, profesních blozích a webu. Výsledky budou publikovány na k tomu účelu založených webových stránkách.

Shawn McCann (Wayne State University), Rebeca Peacock (Michigan State University): On Cloud 9: Using Google to Make Assessment a Breeze

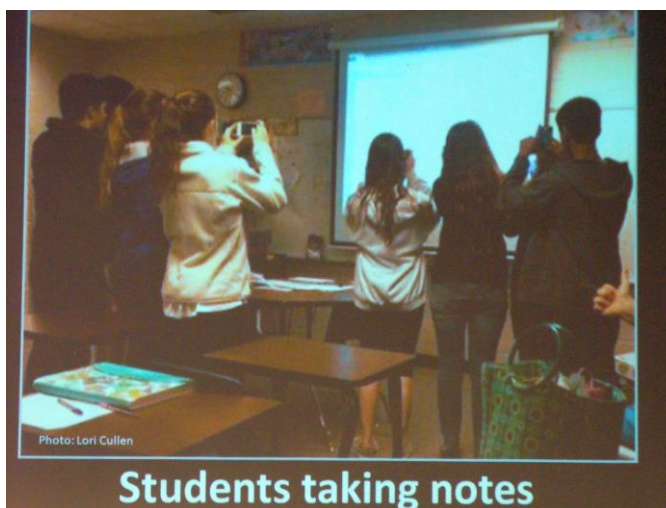
Počítačový workshop, na kterém kolegové z USA účastníci seznámili s tvorbou dotazníků v rámci aplikace Google Dokumenty/Disk. Každý si pak mohl vytvořit svůj vlastní dotazník.

K pro mě nejpřínosnějším okamžikům patřily ukázky využití nadstavbové aplikace Google Dokumentů, a to Dynamických tabulek (Fusion Tables). Aplikace není výchozí součástí balíku Google Docs, je třeba si ji připojit z nabízeného seznamu doplňků. Dynamické tabulky umožňují nepřebornou paletu nástrojů pro zpracování a prezentaci výsledků dotazníkových šetření, které jsme přes Google Dokumenty předtím vytvořili. Odpovědi respondentů se dají různě porovnávat, seskupovat a filtrovat. Výstupy jsou okamžitě vizualizovány za pomoci přehledných grafů. Náš dotazníkový výzkum tak získává zcela nový rozměr a výsledky lze zajímavě a přitažlivě prezentovat. A to ocení každý knihovník předkládající závěry z průzkumu vedoucím pracovníkům své instituce. Navíc – nástroj je zcela zdarma.

Keynote 1 – Steve Wheeler (Plymouth University): Digital Pedagogy: Learning 2.0

Steve se zamýšlel nad současným prostředím, ve kterém se naši studenti pohybují, nad nástroji, které mají k dispozici, jak je využívají, jak se změnil jejich přístup k učení, jak se změnil způsob jejich učení a jak by se měl změnit přístup k jejich vyučování.

Pozadí a základní stavební prvek první z keynote přednášek dokonale ilustruje jeden ze slidů prezentace S. Wheelera – „Students taking notes“.

Matthew Borg (Sheffield Hallam University): Resistance is futile – How implementing next generation discovery systems changed the way information literacy is taught at Sheffield Hallam University

Matthew Borg označil discovery systémy jako jednu z největších událostí, která má v současnosti vliv na informační vzdělávání. Na Sheffield Hallam University (35 tis. studentů) implementovali discovery Summon (Serials Solutions) a v létě 2010 ho představili studentům a zaměstnancům. Velmi rychle zjistili, že tvář v tvář tomuto silnému nástroji musí změnit způsob, jak přistupovat ke zvyšování informační gramotnosti, k propagaci informačních zdrojů a k výuce. Vyhledávání informací s discovery systémy probíhá dle vzorce „search – refine – get“, a proto se výuka informační gramotnosti v Sheffieldu změnila z výuky zaměřené na obsah na poskytnutí prvotřídního zážitku při získávání tohoto obsahu.

Ellen Fall, Linda Grandsjö (Lund University): Competence development with iPads: to meet the new technological challenges in the digital future

Dámy ze švédské Lund University představily společný projekt fakulty a knihovny zaměřený na využití iPadů při výuce. Kurzem práce s iPadem a aplikacemi prošli všichni zaměstnanci fakultní knihovny – nebyl tedy zaměřený jen na úzkou skupinu expertů. Knihovníci se naučili používat iPad ke své každodenní práci – kurz byl i tak namodelován. Vždy jako reakce na aktuální úkoly.

Christina Brage, Karin Gustafsson Åman (Linköping University Library): Is it possible to support workplace information literacy already at university? An opinion paper

Na Linköping University (26 tis. studentů, 100 oborů, 17 multidisciplinárních kateder, 5 poboček knihovny) proběhl průzkum, jehož cílem bylo porozumět informačnímu světu absolventů univerzity, zjistit, co se naučili a zda je knihovníci naučili to, co potřebují pro život? Jaký typ informací a informačních nástrojů používají absolventi v práci? Měly kurzy informační gramotnosti nějaký vliv na průběh a výsledek státních zkoušek a další uplatnění studentů?

Z analýz vyplynuly potřeby změn osnov výuky informační gramotnosti. Zvláštní zřetel by měl být kladen na to, aby studenti získali tyto dovednosti: jak analyzovat a syntetizovat získané informace, jak restrukturalizovat a použít informace v pracovním kontextu, jak monitorovat sociální média, jak sledovat nové články v časopisech, jak využívat časopisy s otevřeným přístupem, jak rozpoznat a ověřit kvalitu informací nalezených na internetu, jak provádět efektivní vyhledávací strategie.

Kolegové z Linköpingu došli k závěru, že jejich kurzy informační gramotnosti musí imitovat užití a aplikaci informací v reálném životě a testování znalostí získaných na kurzech musí být přizpůsobeno reálným pracovním scénářům. A odpověď na otázku z názvu prezentace? Christina i Karin odpověděly, že si myslí, že rozhodně ano. Ovšem s výše naznačenými úpravami a novým způsobem uvažování o těchto problémech.

Keynote 2 – Irmgarda Kasinskaite-Buddeberg (UNESCO): Mainstreaming IL for the promotion of universal access to information

I druhá hlavní přednáška byla zahájena zamyšlením nad právě probíhajícími změnami ve společnosti a z toho vyplývajícími novými výzvami. I. Kasinskaite-Buddeberg zdůraznila neustále zvyšující se míru změny – sociokulturní rozdíly, finanční krize, digitální propast, demografické modely, genderová nerovnost, dopad technologického vývoje, informační únava, růst ekonomických sil, negramotnost a chudoba, velkoměsta vs. vesnice, mírové procesy, změny klimatu, vliv sociálních médií, výzvy spojené s programem Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals). Co budeme dělat, jak na to reagovat? Dáme si kávu a pak se začneme učit a adaptovat na nové podmínky. Jsou tedy třeba nové typy kompetencí, nové typy gramotností, nový rámec pro gramotnost a proto je tu UNESCO a jeho rozsáhlá práce spojená s problematikou gramotnosti(i). Existuje mnoho projektů na zvyšování základní gramotnosti. Neméně pak na propagaci nových typů gramotností (souborně nazváno „MIL – media and information literacy“: informační gramotnost, knihovní gramotnost, gramotnost týkající se svobody informací a svobody projevu, digitální gramotnost, počítačová gramotnost, internetová gramotnost, herní gramotnost, filmová gramotnost, televizní gramotnost, novinová gramotnost, reklamní gramotnost, mediální gramotnost). Nejdůležitější dokumenty, výzvy a průzkumy pak přednášející představila blíže.

Nicola Howorth, Andrew Walsh (University of Huddersfield): The Informed Researcher at Huddersfield

Knihovníci z Huddersfieldu prezentovali sérii workshopů rozvíjejících informační gramotnost vědeckých pracovníků tamní univerzity. Cílové kompetence byly založeny na modelu zvaném „Informed Researcher“ (součást tzv. [Researcher Development Framework](#), RDF), který vypracovala britská organizace [Vitae](#) zabývající se osobním a profesním růstem akademických pracovníků.

Třináct workshopů proběhlo v průběhu akademického roku od října do května a byly podpořeny online materiály. Tematicky pokryly oblasti jako správa dat a citací, vyhledávací dovednosti, vědeckovýzkumná etika, publikování, využívání sociálních médií apod. Jejich trvání se lišilo podle obsahu – od jedné do tří hodin. Každý akademik si mohl vybrat workshop, který ho zajímal, nikdo neabsolvoval úplně všechny.

Ann-Sofie Zettergren (Lund University): How do you do? Understanding the everyday life of researchers in order to support their research: Library collaboration and partnership with researchers at Lund University

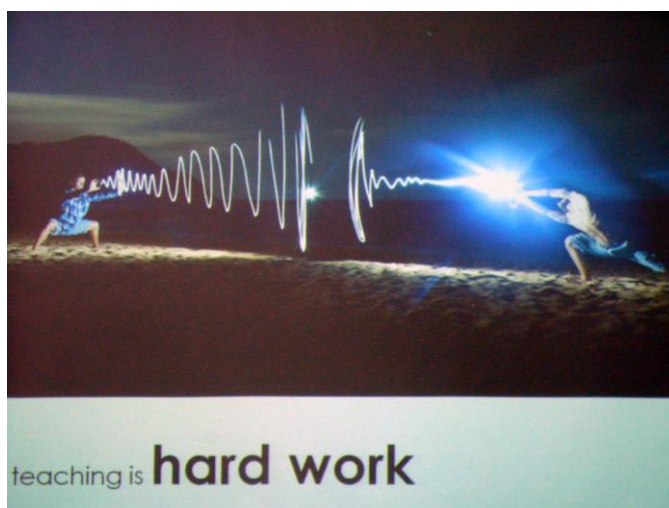
Kolegyně ze švédské univerzitní knihovny popsala projekt, jehož cílem bylo identifikovat oblasti v podpůrných službách poskytovaných vědcům, které by měly být rozvíjeny a posíleny. Projekt se skládal ze tří částí:

1. přehled literatury zaměřené na definice a příklady podpůrných služeb pro vědce, stejně tak jako na jejich potřeby a zkušenosti s podpůrnými službami,
2. průzkum s cílem získat přehled o službách nabízených knihovnami na Lund University,
3. focus group – rozhovory s vědci, jejichž záměrem bylo zjistit hlavní překážky v jejich vědeckovýzkumném procesu. Mezi jednotlivými skupinami (obory/fakultami) dotazovaných byly rozdíly, ale co měli ve výsledku společného: nedostatek času, nedostatek peněz, roztržitost každodenních úkolů, informační přehlcení, potřeba organizovanosti. Závěry z trojsložkového průzkumu pak byly přeneseny zpět do knihovnického kontextu.

Článek o projektu vyšel v č. 1/2013 časopisu ScieCom Info a je [dostupný online](#).

Alan Carbery (Waterford Institute of Technology): Arming the teacher librarian: using experiential learning and reflective practice to guide pedagogy

Nosnými pojmy velmi motivační přednášky byla slova jako reflexe, „zrcadlení“, reflexní praxe, sebereflexe, konstruktivní kritika, profesionální rozvoj. Alan Carbery prezentoval případovou studii, kdy na vlastním příkladu předvedl využití studia pedagogických časopisů (The Teaching Journal), využití výsledků dotazníkového šetření (Brookfields Critical Incident Questionnaire - vytvořen pro tradiční výuku, zjišťuje se, jak studenti vidí své učitele) a využití akčního výzkumu k zapojení sebe sama do procesu reflexní praxe, uvědomění si a lepší využití svých pedagogických znalostí. Demonstroval, jak může být kritická reflexe a zpětná vazba od kolegů, mentorů, ale i sebe sama cenná a významná pro rozvoj učitele knihovníka.

Key note 3 - J. P. Rangaswami (Salesforce.com): IL and the 21st century: a personal view

Popsat poslední přednášku, která mne osobně zaujala asi nejvíce je paradoxně velmi těžké. J. P. Rangaswami má dar velkého vypravěčského talentu a notnou dávku osobního kouzla. Jeho prezentace byla plná fotek a obrázků, citátů, internetových vtípků, vyprávěl příhody ze svého rodinného života a představil nám tak čistě svůj pohled na informační gramotnost a 21. století.

